

Nu de koude dagen naderen.

Aan de Buitenwereld.

Ja, voor de buitenwereld ga ik dit schrijven. Want wij, onderwijzers en onderwijzeressen, wij weten wel, hoe dat is, als de koude dagen naderen.

Zoo koud is 't! Zoo koud! Als de juffrouw 't huis verlaat, snijdt de wind haar in 't gelaat, bijt haar in de randen van de ooren, priemt haar in de oogen. Doch haar houtstijve handen, zoo stijf van hun morgenbad, halen de dichte voile naar beneden en 't bont sluit er aan den hals om. Haar voeten gaan als houten voorwerpjes rikketik, rikketik, op de ijzertegels, maar eer ze tien minuten geloopt heeft, begint 't bloed te stroomen naar de houten voeten, houten handen en na twintig minuten ontpopt en rekt zich hare gestalte; ze gaat in de fel koude winterlucht, ongevoelig voor zijn beet. O, dat jonge, gezonde bloed! O, het krachtige goedgevoede, goedgekleede lichaam! Zoo is het Leven genot, zelfs op den koudsten winterdag.

Nu is ze in haar klasse. De kinderen komen binnen, strompelend, bibberend, schreiend soms.

Ook hen beet de wind in de ooren, ook hen sneed de wind in 't gelaat, priemde in de oogen. De booze wind kerfde hen zelfs op 't lijf, het magere, dorre lijf. — En met iedere seconde, die ze daar buiten waren, nam hun marteling toe.

Zeg, gij menschen van de buitenwereld, weet ge, hoe dat is: kou? Wij onderwijzers en onderwijzeressen leeren 't door den aanblik van die ineengekrompen gestalten, van die huivering der lippen, die woeste beving der handen.

Maar ook *gij* moet 't weten. Straks zult ge wel begrijpen, waarom.

Als klein meisje ben ik eens door een ongelukkigen

(*) Cliché, afgestaan door Landré en Glindeerman, Koninkl. Magazijnen van Werktuigen, Spuistraat, Amsterdam.

samenloop van omstandigheden bevangen van de kou geweest. En dit kan ik U verzekeren: Ik ruil er de elste pijn niet voor, zoo iets ellendigs is dat!

Mijn hart krimpt steeds van medelijden en angst ineen, als ik kinderen zie, die in dien toestand van jammerlijke lichamelijke ellende dreigen te komen.

Dit lot dreigde al de kinderen waarvan ik bezig ben te spreken.

En nu zijn ze dan binnen in school, bij de kachel. Doch de kachel, waar ze zoo naar gesnakt hebben, is wreed; voorloopig verscherpt zij hun marteling, doet hun lichamen intenser rillen en pijnigt hen met 't „tintelen”, een fijn-uitgedachte foltering. Wat moet de onderwijzeres doen aan zooveel ellende?

Een klein, bleek meisje is tegen haar rok-schort gekropen en klemt zich aan haar vast. Ze heeft haar beide warme, blanke handen uitgedeeld en voelt de warmte ervan uitvloeien in twee paar ijshandjes, bijna niet te buigen van kou.

Ze heeft haar oude winterjapon verknipt en er twee kinderen mee gekleed en kleine Grietje ginder draagt als lange jurk haar moeders wintermantel. — Hier zit een kiel van haar jongste broer en daar een jasje van den oudste.

Maar er zijn er veertig. En daaronder zijn er velen, die het katoenen kielje van van den zomer dragen, of het katoenen jurkje, met de bloote armen. En zóó, zóó komen ze onder de handen van den wreeden winterwind. *Zij* kan niets meer doen, waarlijk niet.

Wel — en dan zoudt Gij pruttelen, als we U in teekenlijsten voorleggen voor Kinderkleding?

Wie gegeten heeft, flink gegeten, die maakt zijn bloed strijdvaardig tegen den winterwind. Maar zonder eten legt zich 't bloed te slapen in de aderen en strijdt niet; en dan waait de winterwind niet tot op de huid, maar gaat er door, verkilt het hongerige lichaam tot in merg en been en de marteling der koude bereikt haar toppunt.

Er zijn kinderen, die na anderhalf uur in 't warme lokaal gezeten te hebben, nog beven en rillen en zich ziek voelen.

Vraag dan eens, wat ze gegeten hebben. Ach, je hart doet je pijn, als je die vraag richt tot de klassen op de armenschool. Velen teren den langen kouden winterdag op dien éénen maaltijd in de gaarkeuken.

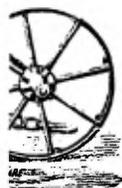
En 's ochtends zijn ze met holle maag door de kou heengegaan.

Ik heb er gekend, collega's, die een driedubbel tweede-ontbijt mee naar school namen en zelf een halve portie overhielden. De rest was zorgvuldig uitgedeeld aan de allerarmsten, de allerhongerigsten.

Ik heb er gekend, die de melk voor hun twaalf-uurtje in driedubbele hoeveelheid namen en ze gewarmd uitdeelde aan de allerzwaksten, allerslechtst gekleeden, maar er zijn veertig, vijftig kinderen in de klassen der armenschool. —

Wel — en dan zoudt Gij pruttelen, als we U een in teekenlijst voorleggen voor Kindervoeding?

Ach, hoe gaat de jeugd van de kinderen der armen voorbij. — Ze lachen weinig, ze spelen weinig. In den zomer plaagt hen de hitte in de benauwde krotten,

nauwe stadssloppen, in den winter geeselt koude en honger ze.

O, één keer genieten! Eén keer dat alles en alles vergeten! Eén keer heelemaal te komen buiten eigen sfeer van gebonden zijn, nu door deze, dan door gene ellende.

Zeg niet, dat men ze geen behoeften mag leeren kennen, die later toch niet vervuld kunnen worden.

Die behoefte bestaat toch en zal te dieper invreten, temeer bitterheid in 't hart wekken, als die niet één, één enkele maal is vervuld.

Geloof liever, dat ge hun arme, dorre gedachtenwoesteniĳ een oase schenkt, dat ge tusschen al het doffe en kleurlooze iets kleurigs brengt, tusschen al het onverschillige of gehate iets, wat door de herinnering met liefkoozing opgehaald wordt.

Dit alles hebben onderwijzers en onderwijzeressen der armenschool reeds lang gevoeld. En ze hebben feesten georganiseerd, hun tijd, hun kracht en als 't eenigszins kon, ook hun geld gegeven.

Maar er zijn zoovele, zoovele kinderen, zooveel gezichten, waarop een lach getooverd moet worden, zoovele hoofden, waarin een lieve herinnering moet komen.

Wel — en dan zoudt Gij pruttelen, als we U een inteenlijst voorleggen voor Kinderfeesten?

NANNIE v. WEHL.
